

Мета:

- почати вивчення запису висоти звуків; ознайомити учнів із нотами та їх назвами; надати поняття «гама»; закріпити поняття «нотний стан»;
- розвивати в учнів музичний слух, чуття ритму, уяву, творчі здібності;
- виховувати потребу у спілкуванні з мистецтвом, пізнавальний інтерес.

Музичний матеріал: А. Рубінштейн «Мелодія»; А. Островський «До, ре, мі, фа, соль...»; аудіозапис звуків природи.

Наочні посібники: нотна хрестоматія; ілюстрації до музичних творів; картки з нотами, що кріплять на нотний стан; нотний стан у вигляді будиночка; картки для перевірки знань.

Обладнання: ТЗН; музичний інструмент; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований.

Форма проведення: урок-подорож.

Хід уроку

Учні входять до класу під музичний супровід (А. Рубінштейн «Мелодія»).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку. Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Бесіда

- ♦ Яка музика нас зустріла на початку уроку?
- ♦ Чому цей твір має саме таку назву?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель

- ♦ Чи може існувати пісня без мелодії?

У наш час комп'ютерної, електронної музики є пісні, де мелодія майже відсутня. Це дуже прикро! Але сьогодні на нас знову очікують цікаві зустрічі на улюбленому острові Музика. Щоб дістатися острова, ми маємо виконати одне завдання й повернути Музиці мелодію.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. Створіть імпровізацію на поданий текст і придумайте до нього мелодію, щоб народилася пісенька. Найяскравіші варіанти ми згодом виконуватимемо.

Подивились в ноти ми —
Не знайшли на диво:
Де ж ти, мелодіє,
Ніжна і красива? } Дівчі

За тобою скучили
Хлопці і дівчата.
Повернися ти до нас — } Дівчі
От це буде свято!

Учні презентують власні варіанти пісеньки.

Завдання розв'язано, отже, мелодія знову панує у світі музики. Ми опинилися на порозі чарівного будинку (*демонструє будиночок — нотний стан*).

- ♦ Хто в ньому мешкає?
- ♦ Як називають нотний будинок?

Робота з поняттями

Для запису висоти звуків використовують **нотний стан**, або **нотноносець** (тобто той, що несе на собі ноти). Він має 5 ліній, що рахують знизу вгору.

Учитель. Який гарний будиночок, а які чудові сестрички нас зустрічають! (*Розповідь про ноти можна супроводити наочним показом: обрати 7 дівчаток, які в елементах костюмів демонструватимуть ноти.*)

- ◆ Скільки сестричок нас запросили в гості? (7)

З нотами ми познайомилися, запам'ятали, скільки їх. Але це ще не все. Сестрички хочуть розповісти давню легенду про те, де вони жили, поки не побудували собі власний бездоганний будиночок.

За далекими морями, за високими горами росло чарівне деревце. П'ять його тоненьких гілочок нахилилися дещо вбік. Деревце слухало щебетання пташок, дзюрчання струмочка, пісні дощика та дзвін крапель. *(Розповідь можна супроводити аудіозаписом звуків природи.)*

«Яка красива музика звучить навколо! — подумало деревце. — Але як зробити, щоб люди почули й зрозуміли цю музику?.. Може, кожен звук матиме на гілочці своє місце? Але звуки ми тільки чуємо, побачити їх не можна. Що ж придумати? Знаю! Щойно звук сяде на гілочку, я перетворю його на кружечок — ноту!»

Усього звуків було 7 — ціла сім'я. І всі вони дуже різнилися між собою.

Розлетілися звуки-ноти по гілочках. Першою від самого сонечка прилетіла **Соль** — сонячна та приязна нота, яка розташувалася на другій гілочці. *(Під час розповіді вчитель може допомагати учень, який розташовуватиме ноти на нотному стані.)* Її мила подружка нота **Мі** — на першій. Фантастична нота **Фа** поселилася між ними. Згодом прилетіла наступна нота **Сі** та сіла на третій гілочці, посадивши нижче себе лялечку-сестричку ноту **Ля**. Вони весело розмовляли музичною мовою. Незабаром прилетіли ще дві подружки. Вони не дуже любили, коли спекотно, і хотіли розташуватися нижче, ближче до струмочка. Одна з них, нота **Ре**, ретельно вместилися під першою гілочкою, а скромній і добрій ноті **До** місця на гілочці забракло.

Тривалий час літав у повітрі добрий звук, який ніяк не міг перетворитися на ноту: адже на нижніх гілочках усі місця були вже зайняті. Раптом деревце згадало: «Нещодавно в нашій музичній державі з'явився король. Нехай він і розв'яже всі музичні справи».

Подумав Музичний король, куди поселити добру ноту, і вирішив: попросу деревце, щоб воно подарувало їй маленьку гілочку, на якій вона змогла б розміститися неподалік від своїх подруг. Так і вийшло. А люди поглянули, де розташовані ноти, запам'ятали й краще зрозуміли музику.

Можливо, ви запитаете, як звуть Музичного короля. Йому дали незвичайне ім'я — **Скрипковий Ключ**. Ключ — тому, що він відкриває нам таємницю розташування нот. А Скрипковий — тому, що ці ноти, коли знову перетворюються на звуки, дуже гарно звучать на скрипці, а король обожнює звучання скрипки, тому й має таке ім'я.

Згодом Скрипковий Ключ побудував для нот будиночок, де ми зараз гостюємо. Але так само, як і на дереві, нотки пам'ятають свої місця: **Мі** — **Соль** — **Сі** — сидять на лінійках-поверхках, а **Ре** — **Фа** — **Ля** — дивляться на нас у віконечка. **До** — розташувалась у комірчині під першим поверхом. Ось так вони й живуть.

Розгляньмо нотний стан із нотами й проспіваймо ноти з показом рукою на пряму руху: вгору і вниз.

Робота з поняттями

Звуки вишикувались в ряд — утворився **звукоряд**.

Послідовний рух звуків у висхідному та низхідному порядку називають **звукорядом**, або **гамою**.

Вокально-хорова робота

Учитель. Ноти пропонують розучити разом із ними пісню про їх життя.

Розучування пісні А. Островського «До, ре, мі, фа, соль...».

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Щоб подякувати ноткам за гостинність, покажемо, як ми запам'ятали їх імена. Знайдіть у цих словах імена нот: дорога, мімоза, парасолька, міф, маляр, посольство, ремісник, сіно, доручення, клякса, міліція, домовик, факт, карета, фаворит, дощик, реклама, міміка, крейда, камін, кефаль, кляп, таксі.

- ◆ Яку назву має будиночок, у якому мешкають ноти?
- ◆ Що таке гама?

Учні виходять із класу під музичний супровід (А. Островський «До, ре, мі, фа, соль...»).